

تأثیر ثبات مربیان بر عملکرد تیم‌های فوتبال لیگ حرفه‌ای ایران

سیده فریده هادوی^۱، فریدون تندنویس^۲، محمد سلطانی^۳

۱. دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر

۲. استاد دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات

۳. دانشجوی دکتری تربیت بدنی دانشگاه خوارزمی گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی*

تاریخ دریافت: ۹۱/۰۳/۲۴

تاریخ پذیرش: ۹۱/۰۸/۲۷

چکیده

هدف این پژوهش تعیین اثر ثبات مربیان بر عملکرد تیم‌های فوتبال لیگ حرفه‌ای ایران است. داده‌های مربوط به جامعه آماری تحقیق شامل ۱۸ تیم فوتبال حاضر در فصل ۸۹-۱۳۸۸ لیگ حرفه‌ای فوتبال ایران به صورت میدانی و کتابخانه‌ای از مدارک معتبر در بایگانی سازمان لیگ فدراسیون فوتبال جمع‌آوری و با استفاده از آزمون یومان ویتنی، تفاوت عملکرد تیم‌های دارای ثبات مربی و فاقد ثبات مربی تحلیل شد. در این تحقیق، عملکرد در قالب هشت شاخص امتیاز، رتبه، برد، باخت، مساوی، گل زده، گل خورده و تفاضل گل و ثبات مربی در قالب تغییر یا عدم تغییر مربی در فصل مورد مطالعه بررسی شده است. از هجده تیم حاضر در فصل مورد مطالعه ۳۳/۳۳ درصد ثبات مربی دارند، در حالی که ۶۶/۶۷ درصد دست-کم یک بار مربیان خود را در طول فصل تغییر داده‌اند. متوسط عمر مربیگری در فصل مورد مطالعه ۱۶/۱ هفته است. ثبات مربیان بر عملکرد تیم‌های فوتبال لیگ حرفه‌ای ایران در شاخص‌های: امتیاز ($P=0/022, Z=-2/29$)، رتبه ($P=0/019, Z=-2/34$)، بُرد ($P=0/033, Z=-2/13$)، مساوی ($P=0/011, Z=-54/2$)، تفاضل گل ($P=0/049, Z=-1/96$) مؤثر بوده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد بی‌ثباتی یا تغییر مربیان در لیگ حرفه‌ای فوتبال ایران بسیار شایع است. اگر چه تغییر مربیان به‌منظور کسب نتایج ورزشی بهتر انجام می‌شود، نتایج تحقیق بیانگر اثربخش نبودن این اقدام است.

واژگان کلیدی: لیگ فوتبال ایران، عملکرد، تیم، ثبات مربی

Email: d_soltani95@yahoo.com

*نویسنده مسئول:

مقدمه

سازمان‌ها به‌منظور بهبود عملکرد، مدیرانشان را تغییر می‌دهند. اثر این‌گونه تغییرات بر عملکرد، از موضوعات قابل توجه پژوهشی در محیط ورزش است که پس از سه دهه تحقیق تجربی هنوز به‌عنوان سؤال مهم در جامعه‌شناسی سازمانی و مدیریت ورزش باقی مانده است (۳-۱). مربی، مانند مدیر رده بالای سازمان، در مدیریت تیم‌های فوتبال عنصری حیاتی است؛ زیرا برخی تصمیمات اجرایی و استراتژیک را اتخاذ می‌کند که عملکرد تیم را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۸-۴). مربی بازیکنان را تمرین می‌دهد، برمی‌انگیزاند، برای هر مسابقه انتخاب می‌کند و در مورد تاکتیک‌ها و استراتژی‌های بازی تیم تصمیم می‌گیرد (۱۰، ۹). در صورتی که مربی نتواند انتظارات مربوط به عملکرد را برآورده کند، ممکن است باشگاه‌ها مربی را اخراج یا جابه‌جا کنند. به هر حال، اخراج و جابه‌جایی مربیان در فوتبال حرفه‌ای پدیده‌ای متداول و از موضوعات بدیهی است که به دلایل متعدد روی می‌دهد. در مواقعی مربیان خود خواهان جدایی از تیم هستند و در مواقعی دیگر، مدیران به صلاح‌دید و اغلب به دنبال کسب نتایج ضعیف اقدام جابه‌جایی مربی می‌کنند تا ضمن جلوگیری از تکرار نتایج نامطلوب، به موفقیت و برد دست پیدا کنند. در برخی موارد، مدیران باشگاه‌ها به‌منظور فرار از انتقادات شدید هواداران و رسانه‌ها به جابه‌جایی مربی دست می‌زنند. با این حال، بیشتر پژوهشگران بر این باورند که عملکرد ضعیف دلیل اصلی اخراج مربیان است و باشگاه‌ها امیدوارند از طریق تغییر مربی در عملکرد تیم بهبود ایجاد کنند، ولی تأثیر این اقدامات در عملکرد بعدی تیم‌ها مشخص و یک‌سویه نیست (۱۵-۱۱، ۱۰، ۲).

نتایج برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد تغییر مربی باعث بهبود عملکرد تیم‌های فوتبال می‌شود؛ به‌عنوان نمونه فابیانیک^۱ (۱۹۹۴) و مک تیر و همکاران^۲ (۱۹۹۵) نشانه‌هایی از بهبود عملکرد تیم‌ها در نتیجه جابه‌جایی مربی یافتند. دی پائولو و همکاران^۳ (۲۰۰۸)، با استفاده از داده‌های مربوط به پنج فصل لیگ سری A ایتالیا (از ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۸)، تغییرات مربیان را در هر فصل مطالعه و گزارش دادند که در نمونه مورد بررسی به‌طور میانگین ۴۱ درصد از تیم‌ها مربیان خود را در طول فصل تغییر داده‌اند. ۲۳ درصد از مسابقات با مربیگری مربیان جدید انجام شده و تغییر مربی بیشتر در میان تیم‌های با عملکرد ضعیف (۶۵ درصد از ۱۰ تیم انتهایی جدول) و به ندرت در تیم‌های با عملکرد خوب (تنها ۱۶ درصد از ۱۰ تیم بالای جدول) اتفاق می‌افتد.

-
1. Fabianic
 2. Mcteer, et al
 3. De paola, et al

به‌طور میانگین، تیم‌ها تحت مربیگری مربیان جایگزین، در مقایسه با مربیان قبلی امتیازات بیشتری کسب کردند، ضمن اینکه تعداد گل‌های زده در هر بازی افزایش و تعداد گل‌های خورده کاهش داشته و در نتیجه تفاضل گل تیم‌ها بهبود یافته‌است که نشان می‌دهد مربی جدید توانایی بهبود مهارت‌های تهاجمی و تدافعی را دارد. در مجموع، اثر تغییر مربی روی عملکرد تیم، مثبت و از نظر آماری معنی‌دار است به‌طوری که برای تیم‌ها انجام بازی تحت مربیگری مربی جدید در هر ۱۰ مسابقه ۲ الی ۳ امتیاز بیشتر به دنبال دارد (۵). کمیسیون فوتبال اروپا با بررسی تأثیر ثبات تیم روی عملکرد تیم‌های حرفه‌ای حاضر در دو لیگ معتبر اروپا (انگلیس به مدت ۹ فصل (از ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۷) و فصل (۲۰۰۱-۲۰۰۲) سری A ایتالیا) گزارش کرده است که: از ۱۸۰ تیم حاضر در ۹ فصل لیگ اول انگلیس، از فصلی به فصل دیگر، ۱۳۱ تیم یعنی ۷۳ درصد تیم‌ها، ثبات مربی و ۴۹ تیم (۲۷ درصد تیم‌ها) تغییر مربی داشتند. تیم‌های دارای تغییر مربی، در مقایسه با تیم‌های دارای ثبات مربی، در پایان فصل جایگاه پایین‌تری کسب کردند، گل‌های کمتری زدند و امتیاز کمتری به‌دست آوردند (۱۷). نتایج تحقیق بالدوک و همکاران^۱ (۲۰۰۸)، در طول مدت هفت فصل (از ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۵) تیم‌های فوتبال مردان بلژیک اثر ویژه مربی جدید روی کیفیت تیم را نشان می‌دهد. ضمن اینکه مربی جدید زمانی می‌تواند رتبه‌بندی (عملکرد) تیم را بهبود دهد که کیفیت تیمی بهبود یافته تحت مربی جدید، کیفیت تیمی مثبت باشد (۱۸).

در مقابل، برخی محققان تغییر مربی را موجب ضعیف‌تر شدن عملکرد تیم‌ها دانسته‌اند. در این زمینه، براون (۱۹۸۲)^۲ با استفاده از داده‌های لیگ ملی فوتبال^۳ (NFL) نتیجه‌گیری کرد که تغییر مربی در هر فصل به باخت اندکی بیش از یک بازی در طول آن فصل منجر می‌شود؛ بنابراین این اقدام (جابه‌جایی مربی) نوعی فرآیند قربانی کردن^۴ توسط هیئت مدیره تیم برای آرام کردن طرفداران و رسانه‌هاست. سالامو و تایچ من (۲۰۰۰)، آیداس و همکاران (۲۰۰۲) و آیداس و همکاران^۵ (۲۰۰۶) نیز تأثیر منفی جابه‌جایی مربی را روی عملکرد گزارش کرده‌اند (۵). علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۹) در تحقیقی ضمن بررسی و تحلیل پدیده تعویض مربیان در طول هفت دوره برگزاری لیگ برتر (از ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۷) بیان کرده است که متوسط عمر مربیگری حدود ۲۲ هفته است. ۷۳ درصد از تغییر مربیان در درون فصل، دوباره در پایان همان

-
1. Balduck, et al
 2. Brown
 3. National Football League (NFL)
 4. Scapegoating process
 5. Audas, et al

فصل دچار تغییر شده است؛ در نتیجه انتخاب مربیان و به‌ویژه تغییر یا اخراج آنان پشتوانه علمی و کارشناسی ندارد و بیشتر بر پایه فلسفه تغییر برای تغییر یا ایجاد شوک در وضعیت بحرانی تیم، آن هم به صورت مقطعی و کوتاه مدت انجام می‌شود. تیم‌هایی که مربیان خود را تغییر داده‌اند، عملکرد بهتری نداشته‌اند (۱۹).

گفتنی است، پژوهشگرانی نظیر کونینگ^۱ (۲۰۰۲ و ۲۰۰۰)، برون شوفت و ترویل^۲ (۲۰۰۳) و ماکسی میانو^۳ (۲۰۰۶) با مطالعه اثر جابه‌جایی مربی بر عملکرد تیم‌های فوتبال لیگ‌های آلمان، بلژیک و ایتالیا تأثیر معنی‌داری را گزارش نکردند (۱۶).

در لیگ حرفه‌ای فوتبال ایران نیز نمونه‌های زیادی از اخراج و جابه‌جایی مربیان وجود دارد که به نظر می‌رسد اغلب براساس تصمیم‌گیری‌های شتاب‌زده و لحظه‌ای بوده و در مورد ضرورت این‌گونه اقدامات و تأثیر آن بر عملکرد آینده تیم‌ها اظهار نظرهای متفاوتی وجود داشته است (۲۰، ۲۱). ساختار مالی بیشتر باشگاه‌های حاضر در لیگ حرفه‌ای فوتبال ایران نیز به گونه‌ای است که به دلیل استفاده از اعتبارات دولتی و بودجه عمومی، بدون قید و شرط و حسابگری، برای استخدام بازیکن و مربی یا اخراج و جابه‌جایی آن‌ها اقدام می‌کنند که به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران، هدر رفتن منابع مالی، کاهش عملکرد و افت کیفی بازی‌ها را به دنبال دارد (۲۲، ۲۳). برخی بر این باورند که بی‌ثباتی مربیان، افت کیفی عملکرد تیم‌ها را به دنبال دارد. ضمن اینکه تغییر مربیان در فوتبال ایران کارشناسی شده نیست و حتی در برخی موارد این تغییرات فقط موجب افزایش هزینه‌های تیم‌ها شده و عملاً در بهبود نتایج و عملکرد تیم‌ها تأثیر مطلوبی نداشته است. مربیان اخراج‌شده نیز پس از جدایی از تیم، طبق قرارداد، به دنبال دریافت حقوق و دستمزد خود برای مدت زمان باقی‌مانده تا پایان قرارداد هستند، در حالی که در همان مدت زمان باشگاه مجبور است برای مربی جدید هزینه هنگفتی پرداخت کند (۲۴، ۲۵، ۱۹). این‌گونه اقدامات، ضمن تحمیل هزینه‌های سنگین مالی، وجهه و اعتبار ورزش کشور را در مراجع و مجامع بین‌المللی کاهش می‌دهد؛ بنابراین در این پژوهش تلاش شده است تأثیر ثبات (در مقابل تغییر) مربیان بر عملکرد تیم‌های فوتبال لیگ حرفه‌ای ایران بررسی شود.

-
1. Koning
 2. Bruinshoofd and Ter weel
 3. Maximiano

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی - مقایسه‌ای است که داده‌های تحقیق به روش اسنادی و کتابخانه‌ای از اسناد معتبر در بایگانی سازمان لیگ فدراسیون فوتبال (به‌عنوان منبع اطلاعات) جمع‌آوری شده است (۲۶). محدوده زمانی این پژوهش لیگ نهم یعنی فصل ۱۳۸۸-۸۹ لیگ حرفه‌ای فوتبال ایران و جامعه آماری آن شامل ۱۸ تیم فوتبال شرکت‌کننده در فصل مذکور است. به‌منظور سامان دادن به اطلاعات خام و نیز خلاصه کردن و توصیف اندازه‌های به-دست‌آمده در مورد متغیرها از آمار توصیفی (میانگین، حداقل، حداکثر، انحراف معیار، درصد، انواع نمودار و جدول) و به‌منظور بررسی تفاوت عملکرد تیم‌های دارای ثبات مربی و تیم‌های فاقد ثبات مربی از آزمون یومان ویتنی استفاده شده است. متغیرهای پژوهش حاضر عبارت‌اند از: ثبات مربی و عملکرد. طبق نظر برخی پژوهشگران تغییرات نامنظم^۱ و اتفاقی مربی در هر فصل، به بیشترین واریانس عملکرد در طول فرآیند جابه‌جایی منجر می‌شود. بر این اساس، در این پژوهش نیز ثبات مربی در قالب ثبات یا بی‌ثباتی نامنظم مربی در فصل مورد مطالعه اندازه‌گیری شده است به این ترتیب که عملکرد تیم‌های دارای ثبات مربی (تیم‌هایی که در فصل مورد مطالعه، تغییری در مربیان خود انجام نداده‌اند) با عملکرد تیم‌های فاقد ثبات مربی (تیم‌هایی که مربیان خود را در فصل مورد مطالعه تغییر داده‌اند) مقایسه شده است. عملکرد تیم نیز شامل هشت شاخص: امتیاز، رتبه، برد، باخت، مساوی، گل زده، گل خورده و تفاضل گل (گل‌های زده منهای گل‌های خورده) تیم در جدول رده‌بندی نهایی لیگ است. در لیگ حرفه‌ای ایران در حال حاضر برای هر برد، تساوی و باخت به ترتیب، سه، یک و صفر امتیاز تعلق می‌گیرد و جایگاه هر تیم در رتبه‌بندی نهایی لیگ بر اساس مجموع امتیازات کسب‌شده در کل بازی‌های فصل تعیین می‌شود.

نتایج

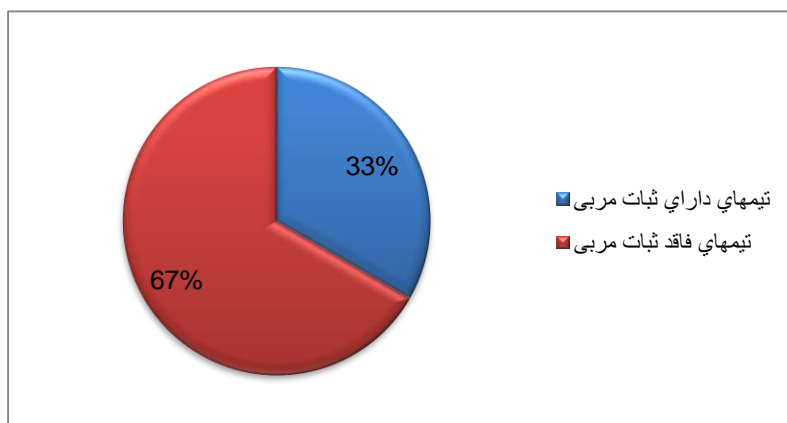
در جدول ۱ ثبات مربیان تیم‌های فوتبال لیگ حرفه‌ای ایران در فصل ۸۹-۱۳۸۸ و در نمودار ۱، نمودار دایره‌ای مرتبط با این جدول ارائه شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، از ۱۸ تیم حاضر در فصل مورد مطالعه، ۳۳/۳۳ درصد تیم‌ها ثبات مربی دارند و ۶۶/۶۷ درصد تیم‌ها دست‌کم یک بار مربی خود را در طول فصل تغییر داده‌اند. گفتنی است اولین تغییر مربی

1. Irregular

در هفته پنجم لیگ و آخرین آن در هفته سی و دوم (دو هفته قبل از پایان لیگ) بوده است. ۷۱ درصد از کل بازی‌های فصل تحت مربیگری مربیان جدید (جایگزین) انجام شده است. از ۱۲ تیمی که مربیان خود را در طول فصل جابه‌جا کرده‌اند، حدود ۳۳ درصد در نیمه بالایی و حدود ۶۷ درصد در نیمه پایینی جدول رده‌بندی قرار دارند. متوسط عمر مربیگری در فصل مورد مطالعه ۱۶/۱ هفته است.

جدول ۱. ثبات مربیان باشگاه‌های فوتبال لیگ حرفه‌ای ایران در فصل ۱۳۸۸-۸۹

نام تیم	ثبات و تغییر (۰ و ۱)	تعداد تغییر	فراوانی	درصد
ذوب آهن اصفهان	۰	-	۶	۳۳/۳۳
سایپا کرج	۰	-		
فولاد مبارکه سپاهان	۰	-		
استقلال تهران	۰	-		
تراکتورسازی تبریز	۰	-		
پیکان قزوین	۰	-		
ملوان بندر انزلی	۱	۱	۱۲	۶۶/۶۷
مس کرمان	۱	۱		
صبا قم	۱	۱		
شاهین بوشهر	۱	۱		
پاس همدان	۱	۱		
فولاد خوزستان	۱	۱		
پرسپولیس تهران	۱	۱		
استیل آدین	۱	۱		
راه آهن شهری	۱	۱		
مقاومت سیاسی شیراز	۱	۱		
ابومسلم خراسان	۱	۵		
استقلال اهواز	۱	۵		

شکل ۱. نمایش تصویری تیم‌ها در متغیر ثبات مربیان

در جدول ۲ عملکرد تیم‌های فوتبال حاضر در فصل مورد مطالعه لیگ حرفه‌ای ایران در هشت شاخص ارائه شده است. با توجه به طبقه‌بندی توزیع فراوانی نرمال و بر مبنای امتیاز کسب‌شده می‌توان چنین تفسیر کرد که یک تیم (سپاهان) «عملکرد عالی» و یک تیم (ذوب آهن) «عملکرد خوب» دارد، چهارده تیم (ردیف‌های ۳ الی ۱۶) «عملکرد متوسط» و دو تیم (ردیف‌های ۱۷ و ۱۸) «عملکرد ضعیف» دارند. بیشترین، کمترین و میانگین امتیاز کسب‌شده در لیگ به ترتیب برابر با: ۶۷، ۳۰ و ۴۵/۱۶ با انحراف معیار ۱۰/۰۱ است؛ به عبارت دیگر می‌توان گفت قهرمان لیگ ۶۵/۶۸ درصد و تیم انتهایی جدول ۲۹/۴۱ درصد از بیشترین امتیازات قابل کسب را به‌دست آورده‌اند. مقایسه درصد امتیاز کسب‌شده توسط تیم‌های دارای ثبات مربی و تیم‌های فاقد ثبات مربی نشان داد، تیم‌های دارای ثبات مربی ۶۵/۸۲ درصد از بیشترین امتیازات قابل کسب داخل خانه و ۳۹/۵ درصد از بیشترین امتیازات قابل کسب خارج از خانه را به‌دست آورده‌اند، در حالی که تیم‌های فاقد ثبات مربی توانسته بودند ۴۳/۳۵ درصد از بیشترین امتیاز قابل کسب داخل خانه و ۲۲/۳۵ درصد از بیشترین امتیاز قابل کسب خارج خانه را به‌دست آورند.

جدول ۲. عملکرد تیم‌های حاضر در فصل ۱۳۸۸-۸۹ لیگ حرفه‌ای فوتبال ایران

ردیف	نام تیم	برد	باخت	مساوی	گل			وضعیت عملکرد
					زده	خورده	تفاضل	
۱	سپاهان	۱۹	۱۰	۵	۶۷	۳۰	۳۷	عالی (امتیاز بیشتر از ۶۶)
۲	ذوب آهن اصفهان	۱۶	۱۳	۵	۴۸	۲۹	۱۹	خوب (امتیاز ۶۰ تا ۶۶)
۳	استقلال تهران	۱۶	۱۱	۷	۴۹	۳۲	۱۷	
۴	پرسپولیس تهران	۱۳	۱۴	۷	۴۶	۴۰	۶	
۵	استیل آذین	۱۳	۱۳	۸	۵۵	۴۹	۶	
۶	صبای قم	۱۳	۹	۱۲	۵۲	۴۵	۷	
۷	تراکتورسازی	۱۱	۱۴	۹	۴۳	۴۲	۱	
۸	سایپا کرج	۱۲	۱۰	۱۲	۴۸	۵۳	-۵	
۹	مس کرمان	۱۱	۹	۱۴	۵۵	۵۶	-۱	
۱۰	فولاد خوزستان	۹	۱۵	۱۰	۳۱	۳۴	-۳	
۱۱	پیکان قزوین	۹	۱۴	۹	۴۰	۴۴	-۴	
۱۲	ملوان بندر انزلی	۱۰	۱۱	۱۱	۳۱	۴۷	-۱۶	
۱۳	شاهین بوشهر	۹	۱۲	۱۳	۳۷	۳۷	۰	
۱۴	راه آهن شهرری	۹	۱۱	۱۳	۳۶	۴۴	-۸	
۱۵	پاس همدان	۹	۱۱	۱۴	۳۶	۴۴	-۸	
۱۶	مقاومت شیراز	۸	۱۳	۱۳	۳۴	۴۵	-۱۱	
۱۷	ابومسلم مشهد	۷	۱۱	۱۶	۳۶	۵۱	-۱۵	ضعیف
۱۸	استقلال اهواز	۷	۹	۱۸	۳۸	۶۰	-۲۲	(۳۵-۳۰)

در جدول ۳ با در نظر گرفتن شاخص‌های هشت‌گانه عملکرد یعنی امتیاز، رتبه، برد، باخت، مساوی، گل زده، گل خورده و تفاضل گل نتایج آزمون یومان ویتنی به‌منظور بررسی تفاوت عملکرد تیم‌های دارای ثبات مربی و تیم‌های فاقد ثبات مربی ارائه شده است. با بررسی تفاوت عملکرد تیم‌های دارای ثبات مربی و فاقد ثبات مربی در لیگ حرفه‌ای فوتبال مشاهده می‌شود عملکرد تیم‌های دارای ثبات مربی و تیم‌های فاقد ثبات مربی در شاخص‌های امتیاز ($Z=-2/29$)، رتبه ($p=0/022$ ، $Z=-2/34$)، بُرد ($p=0/019$ ، $Z=-2/13$)، مساوی ($p=0/033$ ، $Z=-54/2$)، $p=0/011$ و تفاضل گل ($p=0/049$ ، $Z=-1/96$) تفاوت معنی‌دار دارند به این ترتیب که میزان بُرد، تفاضل گل و امتیاز در تیم‌های دارای مربی ثابت در طول فصل مورد مطالعه، بیشتر است، در حالی که میزان مساوی و رتبه در تیم‌های فاقد ثبات مربی بیشتر بوده است. می‌توان دریافت که با توجه به تأثیر ثبات مربی بر عملکرد تیم‌های فوتبال لیگ حرفه‌ای ایران در شاخص‌های بُرد، مساوی، تفاضل گل، امتیاز و رتبه، ثبات مربیان درون فصل به عملکرد بهتر تیم‌ها منجر می‌شود.

جدول ۳. عملکرد تیم‌های دارای ثبات مربی و تیم‌های فاقد ثبات مربی

عملکرد تیم	وضعیت مربیان	تعداد	میانگین رتبه‌ها	مجموع رتبه‌ها	میزان U	میزان Z	سطح معنی‌داری
برد	ثبات	۶	۱۳/۲۵	۷۹/۵۰	۱۳/۵۰	-۲/۱۳	۰/۰۳۳
	تغییر	۱۲	۷/۶۳	۹۱/۵۰			
باخت	ثبات	۶	۱۰/۳۳	۶۲	۳۱	-۰/۴۷	۰/۶۳۴
	تغییر	۱۲	۰۹-اوت	۱۰۹			
مساوی	ثبات	۶	۵	۳۰	۹	-۲/۵۴	۰/۰۱۱
	تغییر	۱۲	۱۱/۷۵	۱۴۱			
گل زده	ثبات	۶	۱۲/۶۷	۷۶	۱۷	-۱/۷۸	۰/۰۷۴
	تغییر	۱۲	۷/۹۲	۹۵			
گل خورده	ثبات	۶	۶/۳۳	۳۸	۱۷	-۱/۷۸	۰/۰۷۴
	تغییر	۱۲	۱۱-اوت	۱۳۳			
تفاضل گل	ثبات	۶	۱۳	۷۸	۱۵	-۱/۹۶	۰/۰۴۹
	تغییر	۱۲	۷/۷۵	۹۳			
امتیاز	ثبات	۶	۱۳/۵۸	۸۱/۵۰	۱۱/۵۰	-۲/۲۹	۰/۰۲۲
	تغییر	۱۲	۷/۴۶	۸۹/۵۰			
رتبه	ثبات	۶	۵/۳۳	۳۲	۱۱	-۲/۳۴	۰/۰۱۹
	تغییر	۱۲	۱۱/۵۸	۱۳۹			

بحث و نتیجه گیری

نتایج تحقیق نشان دهنده دامنه زمانی گسترده بی ثباتی مربیان در طول فصل است، به طوری که از هفته های آغازین لیگ شروع و تا هفته های پایانی تداوم دارد. در مقایسه با برخی پژوهش های خارج از کشور نیز بی ثباتی شدید مربیان در لیگ حرفه ای فوتبال ایران مشهود است؛ به عنوان نمونه، در تحقیق کمیسیون فوتبال اروپا از ۱۸۰ تیم حاضر در ۹ فصل لیگ اول انگلیس، از فصلی به فصل دیگر، ۷۳ درصد تیم ها ثبات مربی و ۲۷ درصد تغییر مربی داشتند یا در مطالعه دی پائولو و همکاران (۲۰۰۸) به طور میانگین ۴۱ درصد از تیم ها مربیان خود را در طول فصل تغییر داده بودند در حالی که در این پژوهش از ۱۸ تیم حاضر در فصل مورد مطالعه ۳۳/۳۳ درصد تیم ها ثبات مربی داشتند و ۶۶/۶۷ درصد تیم ها دست کم یک بار مربی خود را در طول فصل تغییر داده بودند. از طرفی، در مطالعه دی پائولو و همکاران (۲۰۰۸) ۲۳ درصد از مسابقات با مربیان جدید انجام شده در صورتی که در این تحقیق ۷۱ درصد از کل بازی های فصل با مربیگری مربیان جایگزین انجام شده است. با توجه به اینکه تاکتیک های مورد نظر و حتی نوع بازیکنان مورد استفاده مربیان متفاوت است، وجود چنین بی ثباتی شدیدی در مربیان تیم ها به تغییرات مکرر در سبک بازی ها و ترکیب اصلی تیم ها منجر می شود. این موضوع از یک سو به دلیل نبود زمان کافی برای آشنایی با تفکرات مربی جدید و تمرین برای هماهنگی اعضای تیم موجب می شود تیم فوتبال به سبک بازی مشخص و هماهنگی دست نیابد که در نهایت، افت کیفیت فنی بازی ها را به دنبال دارد و از سوی دیگر، به رقابت ناسالم اعضای تیم به منظور قرار گرفتن در ترکیب اصلی منجر شده، به انسجام تیمی و احساس تعلق به تیم آسیب وارد می کند. مقایسه نتایج با میانگین های مشابه در فصل های قبل نیز بیانگر روند رو به افزایش بی ثباتی (تغییر) مربی در تیم های حاضر در لیگ حرفه ای فوتبال ایران است به طوری که میانگین عمر مربیگری در طول هفت فصل ۲۲ هفته و در فصل مورد مطالعه در این پژوهش ۱۶/۱ است. این موضوع، در درازمدت، تغییر و اخراج مربیان را به شیوه ای متداول و مرسوم برای فرار مدیران از انتقاد هواداران و سرپوش گذاشتن بر برخی ضعف های مدیریتی تبدیل می کند و تمرکز و فرصت مربیان را برای برنامه ریزی و اجرای تمرین های مناسب به هم می زند؛ بنابراین، ضروری است برای جلوگیری از نتایج نامطلوب ذکر شده، از روند رو به افزایش بی ثباتی و تغییر مربیان در تیم های لیگ حرفه ای فوتبال ایران جلوگیری شود.

پژوهش حاضر نشان می دهد تیم های دارای عملکرد عالی و خوب در طول فصل مورد مطالعه ثبات مربی داشتند، در حالی که بی ثباتی و تغییر مربی در تیم های با عملکرد متوسط و ضعیف

روی داده است که از این نظر با نتایج پژوهش دی پائولو و همکاران (۲۰۰۸) و سالامو و تایچ من (۲۰۰۰) همخوانی دارد؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که دلیل اصلی تغییر مربی درون فصل و بروز بی‌ثباتی، ضعف عملکرد یا تلاش برای بهبود عملکرد تیم‌هاست.

عملکرد تیم‌های دارای ثبات مربی به‌طور معنی‌داری از عملکرد تیم‌های فاقد ثبات مربی بهتر است. این نتیجه با نتایج تحقیقات براون در لیگ ملی فوتبال (NFL)، سالامو و تایچ من (۲۰۰۰) و نتایج تحقیق کمیسیون فوتبال اروپا در دو لیگ معتبر انگلیس و سری A ایتالیا همخوانی دارد. با این حال، با نتایج مطالعات ون دالن در فصل ۱۹۹۳-۹۴ لیگ فوتبال انگلیس، بالدوک و همکاران (۲۰۰۸)، فابیانیک (۱۹۹۴) و مک تیر و همکاران (۱۹۹۵)، دی پائولو و همکاران (۲۰۰۸) همخوانی ندارد. وجود همخوانی و ناهمخوانی بین نتایج این پژوهش با سایر تحقیقات می‌تواند نشان‌دهنده تأثیرات متفاوت تغییر و جابه‌جایی مربیان در عملکرد تیم‌های حاضر در لیگ‌های تحت بررسی باشد؛ به عبارت دیگر می‌توان گفت اثر تغییر مربیان تیم‌های فوتبال در عملکرد توسط برخی متغیرها نظیر زمان تغییر، کیفیت تیم‌های مقابل هنگام مربیگری مربیان قبلی و جایگزین، وضعیت فرهنگی لیگ، تعداد بازی‌ها به‌عنوان میزبان یا میهمان تحت مربیگری مربیان قبلی و جایگزین و نوع جابه‌جایی از درون و بیرون تیم تعدیل می‌شود؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود در تحقیقات مشابه عواملی نظیر کیفیت تیم‌های مقابل و تعداد بازی به‌عنوان میزبان یا میهمان تحت مربیگری مربیان قبلی و جایگزین کنترل شود و برخی متغیرها مثل زمان تغییر مربی، وضعیت فرهنگی لیگ مطالعه و نوع جابه‌جایی از درون و بیرون تیم در تحقیق وارد شود.

در مجموع، در تیم‌های فوتبال لیگ حرفه‌ای ایران تغییر و بی‌ثباتی مربیان بسیار شایع و در مقایسه با فصل‌های پیشین رو به افزایش است. با توجه به تأثیر مثبت ثبات مربیان روی برخی شاخص‌های عملکرد، می‌توان نتیجه گرفت که تغییر مربیان یا با اهدافی غیر از کسب نتیجه نظیر فرار از انتقاد هواداران، رسانه‌ها و قربانی کردن دیگران برای حفظ مدیریت انجام می‌شود یا در صورت انجام به‌منظور جلوگیری از نتایج ضعیف و کسب نتایج بهتر بنابه دلایلی اثربخشی لازم را ندارد؛ به عبارت دیگر، انتخاب مربیان و به‌ویژه تغییر یا اخراج آنان پشتوانه علمی و کارشناسی ندارد و بیشتر بر پایه فلسفه تغییر برای تغییر یا ایجاد شوک در وضعیت بحرانی تیم، آن هم به‌صورت مقطعی و کوتاه‌مدت انجام می‌شود. نتیجه‌ای که علی‌دوست قهفرخی (۱۳۸۸) نیز در بررسی پدیده تغییر مربیان تیم‌های فوتبال لیگ برتر ایران به آن رسیده است؛ بنابراین به نظر می‌رسد که مدیران و افراد تصمیم‌گیر برای ایجاد محیط باثبات برای مربیان و برنامه‌ریزی مناسب به‌منظور استخدام یا جابه‌جایی مربیان اقدام کنند. این شیوه، ضمن ارتقای

عملکرد ورزشی باشگاه‌ها به دلیل جلوگیری از هزینه‌های اضافی، در عملکرد اقتصادی و در نهایت کارآیی باشگاه‌ها نیز مؤثر خواهد بود. از سوی دیگر، با توجه به مشابهت زیاد بین رفتارهای محیط‌های ورزشی با رفتارهای موجود در سازمان‌های جامعه‌ای که ورزش مورد نظر در آن بررسی شده است (طبق نظر ولف و همکاران ۲۰۰۵)، به نظر می‌رسد بی‌ثباتی مشاهده شده در میان مربیان تیم‌های فوتبال به مدیریت سازمان‌ها، به‌ویژه سازمان‌های ورزشی نیز می‌باشد قابل تسری و تعمیم باشد و لازم است در این خصوص اقدامات پیشگیرانه‌ای انجام شود.

منابع

1. Salmo S. and K,Teichmann. The relationship of performance and managerial succession in the German premier league, European. Journal For Sport Management; 2000. p.99-119.
2. Montanarie Fabrizio et al. Team performance between change and stability: the case of the Italian serie A. Journal of sport management; 2008, 22,701-716.
3. Dutton, J.E. One scholar's garden: A narrative of renewal. In R.E. Stableint P.J. Forst (Eds), Renewing research practice: Lessons from scholar's journeyes (pp.5-11) Stanford, CA: Stanford university press; 2004.
4. Richard A. wolf. et al. Sport and organizational studies, exploring synergy. Journal Of Management Inquiry, 2005; 14, 182-210.
5. De paolo. et al. The effects of managerial turnover: evidence from coach dismissals in Italian soccer teams, MRPA Paper no11030, posted 10.october 2008; 2008.
6. Heuer, Andreas et al. Usefulness of dismissing and changing the coach in professional soccer. plos ONE. 2011; 6(3): e17664. doi:10.1371/journal.
7. Albrechts, Christian. The relationship between performance and managerial succession in the germane premier soccer league, Institute For Business Administration, 24098 kiel; 1998.
8. Allen, M, panian, s., Xlotz, R. managerial succession and organizational performance: A recalcitrant problem revisited. Administrative science Quarterl, 1979; 24, 1617-80.
۹. نظریان مادونی عباس. تأثیر رفتارهای مربیگری مربیان بر کارآیی مربیگری و پویایی تیمی در لیگ برتر والیبال ایران. رساله دکتری دانشگاه تربیت معلم، ۱۳۸۸.
۱۰. جیمز مک گتیگان. تمرینات فوتبال. کارهای فردی و گروهی. ترجمه؛ عطار زاده حسینی و همکاران، انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲.
11. Konning. An economic evaluation of effect of firing a coach on team performance. Applied Economics. 2003; p.555-64.
12. Preffer, I. x Davis- Blake, A. Administrative succession and organizational performance: How administrator experience ediates the succession effect.

- Academy of management Journal. 1986; 29, 72-83.
13. R.dudas,S.dobson and J.goddard. Organizational performance and managerial turnover, Managerial And Decision Economics. 1999; 20, pp.305-18.
14. Tena, de dios and D.Forrest. Within-season dismissal of football coaches: statistical analysis of causes and consequences, European Journal Of Operational Research, 118, pp.362-73.
15. Frick,B. and Simmons,R.The impact of managerial quality on organizational performance: evidence from German soccer.jel cod:144,18,m50. 2005.
16. Koning, R. H. An econometric evaluation of the firing of a coach in team performance. JEL: J 44, 120, C230, 2000.
17. www.Proquest5000, stability and performance in football teams. A European Football (soccer) Inquiry.
18. Balduck, Anne-Line. et al. The effectiveness of coach turnover and the effect on home team advantage, team quality and team ranking. universiteit Gent, faculteit economie. En Bedrig Fsunde, 2008.
۱۹. علی دوست قهفرخی ابراهیم. جلالی فراهانی مجید، بررسی و تحلیل پدیده تعویض مربیان در لیگ برتر فوتبال ایران، فصلنامه المپیک، ۱۳۸۹، شماره ۳ (پیاپی ۵۱)، ۴۷-۵۷.
۲۰. کردی محمدرضا و همکاران. بررسی دیدگاه مربیان، کارشناسان و داوران، نویسندگان ورزشی در خصوص مسایل و مشکلات فوتبال کشور با تاکید بر باشگاه‌ها. دفتر تحقیقات و امور فرهنگی سازمان تربیت بدنی، ۱۳۸۱.
۲۱. دنیای اقتصاد، تعویض ۳۸ مربی در یک فصل لیگ برتر فوتبال، ۱۳۸۸.
۲۲. علی دوست قهفرخی ابراهیم. تحلیل موانع پیاده سازی سیاست‌های کلی اصل ۴۴ در ورزش حرفه‌ای ج.ا.ا. با تاکید بر فوتبال، رساله دکتری دانشگاه تهران. ۱۰، ۱۳۸۹.
۲۳. اسدی حمیرا. تعیین وضعیت کنونی باشگاه‌های حرفه‌ای فوتبال ج.ا.ا. ایران و مقایسه آن با معیارهای کنفدراسیون فوتبال آسیا. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران ۱۶، ۱۳۸۸.
۲۴. جلالی مجید. آسیب شناسی لیگ حرفه‌ای ایران. جام برتر خلیج فارس فصل ۸۹-۸۸ در یک نگاه. اصفهان انتشارات باشگاه فولاد مبارکه سپاهان. ۱۳۸۹: صص ۱۱-۱۴.
25. www.majidjalali.com
26. www.ffiri.ir/

ارجاع مقاله به روش ونگوور

هادوی سیده فریده، تندنویس فریدون، سلطانی محمد. تأثیر ثبات مربیان بر عملکرد تیم‌های فوتبال لیگ حرفه‌ای ایران. مطالعات مدیریت ورزشی. ۱۳۹۳؛ ۶ (۲۴): ۸۸-۱۷۵